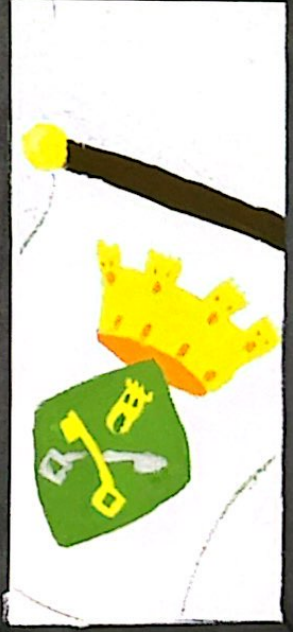
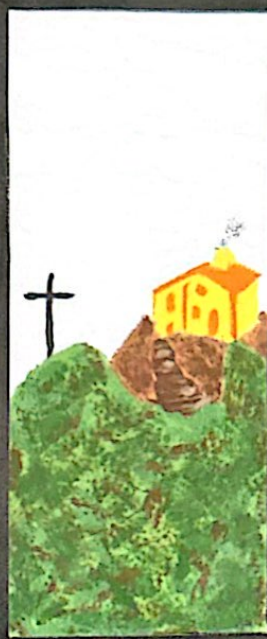

la Grevolosa

Revista cultural de Sant Pere de Torelló

Setembre 2024 - núm. 35

2.- Fotografia apareguda a El Progreso (edició il·lustrada), núm. 43, 24 de juliol de 1910, p.2. Des d'aquí voldria agrair a l'amic i historiador Raúl Cuenca per haver-me fet arribar aquesta fotografia i l'article relacionat.

en denunciat la situació al governador civil de Barcelona i al jutge de Vic, sense cap mena de resultat. De fet, davant la inacció de les autoritats, el santperenc Pere Balart Casas hauria aixecat, el juny de 1910, una acta dels fets amb el notari Martí Riumbau, de Torelló, un metge i un veterinari. Ròmul Bosch Alsina, diputat liberal al Congrés pel districte de Vic, també hauria intentat esclarir l'assumpte, però sense èxit.

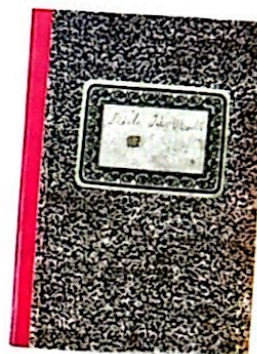
Mesos després d'aquest primer article, mossèn Ferret va escriure una rèplica negant tot l'anterior. Apareguda en el número del 13 de novembre de 1910 d'El Progreso, en aquesta carta el rector defensava que l'exhumació havia estat autoritzada pel prelat de les diòcesis de Vic, l'Ajuntament i la Junta de Vocals; que les obres s'emmarcaven en un projecte més ampli de millora urbanística; que la nova rectoria, modesta, no ocupava ni un pam de l'antic cementiri i que no s'havia autoritzat als habitants que n'extraguessin la terra. Davant d'aquestes negacions, El Progreso va recordar les seves anteriors denúncies, tot afirmant que "vecinos de San Pedro de Torelló que nada tienen de radicales" els havien informat d'aquella "profanación", justificada per Ferret adduint que el cementiri vell ja estava "desbenehit", així com del fet que "la casa rectora está emplazada en parte en terreno del antiguo cementerio y que es la mejor y más suntuosa del pueblo". Una setmana més tard, un nou número d'El Progreso anava més enllà per denunciar altres suposades malifetes del clero santperenc. Per exemple, es relatava com la farmàcia estava "en las pecadoras manos de unas monjitas" i que, tot i no tenir permís ni coneixements, n'obtenien grans beneficis que eren compartits amb el rector. Igualment, es denunciava que Ferret, en les seves homilies, feia proclames polítics contra el president José Canalejas (molt impopular entre els sectors catòlics

per la Llei del Cadenat, impulsada per limitar la instal·lació d'ordres religioses) i contra el diputat Bosch Alsina.

Tot plegat, doncs, el que haurien hagut de ser unes simples obres de reforma es van convertir en un altaveu de les problemàtiques socials i polítiques d'aquell moment. Unes problemàtiques que no eren alienes als veïns i veïnes de Sant Pere.

La "llista dels morts" de Joan Torrents Balart (1905-1937)

Les velles calaixeres de les nostres cases amaguen autèntics tresors. Antics rellotges de butxaca, caixes metàl·liques de tabac, fotografies, llibres, premsa que vam guardar per recordar un fet especial... i, sobretot, documents. Una documentació personal ben variada dels nostres avantpassats, com cartes, factures, contractes o escriptures de propietat. Fa uns mesos, a casa meva, vam fer neteja en una d'aquestes calaixeres i van aparèixer diversos documents que, més enllà de custodiar la memòria familiar, també guarden testimonis únics de la història de Sant Pere.

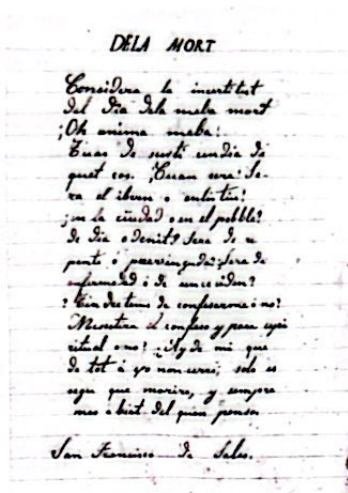
3.- (pàgina anterior) Portada de la "Llista dels Morts" de Joan Torrents Balart

Un d'aquests documents és una llibreta d'uns 20x15 centímetres, amb una inscripció ben curiosa escrita en llapis a la seva portada: "Llista dels Morts" (imatge 1). Es tracta, com bé indica el seu nom, d'un llistat exhaustiu de les persones de Sant Pere que van morir entre 1905 i 1937 i que, de manera constant i exhaustiva, va confeccionar el meu rebesavi, en Joan Torrents Balart (conegut amb el motiu de Tacaro). El seu mètode era senzill. Cada any, en un català genuí i prenmatiu, apuntava i comptava les defuncions que es produïen al nostre poble, tot indicant la data del traspàs i, sobretot, el sobrenom de la persona difunta. És a dir, més que no pas els noms i cognoms dels morts, en Joan Torrents Balart indicava els àlies amb els quals eren coneguts. Més enllà del nombre de morts i la data de defunció (informacions que es poden trobar al registre civil de l'ajuntament o al llibre d'òbits de la parròquia), el fet que tal llistat s'hagi con-

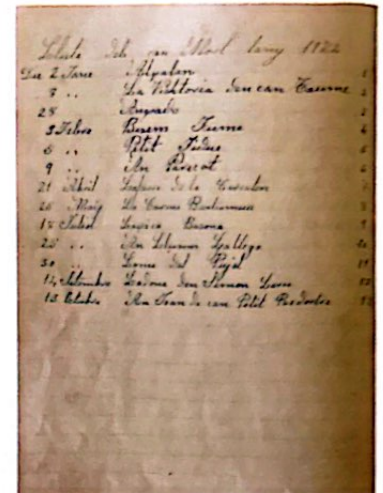
servat ens permet documentar uns motius que, en molts casos, encara perviuen.

Així doncs, en aquesta llibreta, hi consten 672 santperenques i santperencs morts entre els anys esmentats i amb la informació mencionada, així com una única entrada especial dedicada a un difunt il·lustre aliè al nostre poble: "Al Pape Pio X", és a dir, el pontífex Pius X, traspasat el 20 d'agost de 1914. S'ha de puntualitzar que en Joan Torrents Balart no comptabilitzava els nadons i infants difunts, tenint en compte que, en aquells anys, la mortalitat infantil era encara prou elevada. L'última entrada, datada el 30 de desembre de 1937 per apuntar la mort d'en "Maurisi de can Cañusco", va seguida d'un fragment de l'obra La introducció a la vida devota (1609), de Sant Francesc de Sales, en el qual es reflexiona sobre la mort (imatge 2).

A tall d'exemple, a continuació trobareu una taula amb els 13 morts que en Joan Torrents

4.- fragment de La introducció a la vida devota (1609), de Sant Francesc de Sales, copiat al final de la "Llista dels Morts".

5.- llista de les morts succeïdes a Sant Pere de Torelló l'any 1924

Balart va apuntar fa 100 anys, el 1924 (imatge 3), complementada amb informació extreta del registre civil (bàsicament el nom i cognoms reals de la persona, l'edat que tenien quan van morir, el motiu de la mort i el lloc on van morir):

Data de la mort	Àlies	Àlies (en català actual)	Nom real	Causa	Edat	Adreça
2/1/1924	Alxalan	El Xalant	Josep Franquesa Gilis	Bronquitis aguda	57	Al "hospital de este pueblo"
8/1/1924	La Vichoria den can Jaume	La Victòria d'en can Jaume	Victòria Vilanova Viñolas	Insuficiència de la mitral	81	Carrer de l'Església, 1
28/1/1924	Anxado	En Xadó	Isidre Vaqué Espauella	Bronquitis crònica	70	Carrer Doctor Casas, 20
3/2/1924	Bisens Fume	Vicenç Fuma	Vicenç Solà Serrallonga	Cagnexia cancerosa	54	Carrer Josep Vilanova, 20
5/2/1924	Petit Fidue	Petit Fideuer	Francesc Freixa Ribas	Enterocolitis crònica	45	Carrer de la Plaça, 1
9/2/1924	An Paricot	En Pericot	Francesc Serrallonga Archs	Reblaniment cerebral	74	En una "casa de campo"
21/4/1924	Lafarre de la Carratere	La Ferré de la Carretera	Dolors Ferrés Vila	Malaltia pulmonar	54	Carrer de Sant Feliu, 3
25/5/1924	La Carme Bartumeue	La Carme Bartomeua	Carme Mayoral Forn	Bronquitis crònica	32	Carrer Doctor Casas, 7
18/7/1924	Laxica Basora	La xica Besora	Anna Vaqué Ferrés	Reblaniment cerebral	71	Carrer del bisbe Castañer, 9
25/7/1924	An Llurens Gallego	En Llorenç Gallego	Llorenç Peroliu Espona	Miocarditis crònica	63	Carrer Josep Badrena, 14
30/7/1924	Lome del Pujol	L'home del Pujol	No consta en el registre civil	¿?	¿?	¿?
14/9/1924	Ladona den Simon Leru	La dona d'en Simón Lero	Ramona Ribas Furnols	Embòlia cerebral	43	Carrer de Sant Feliu, 4, 2n
13/10/1924	An Joan de can Polit Redortre	En Joan de can Polit Redortra	Joan Juventeny Vilanova	Col·lapse cardíac	55	Carrer Doctor Casas, 35